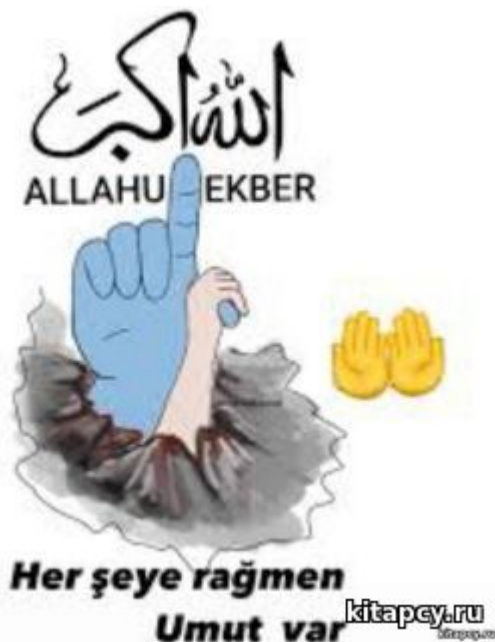

Ýer yranmasy we umyt

Category: Kitapcy, Nukdaýnazar, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 26 январа, 2025

Ýer yranmasy we umyt ÝER YRANMASY WE UMYT

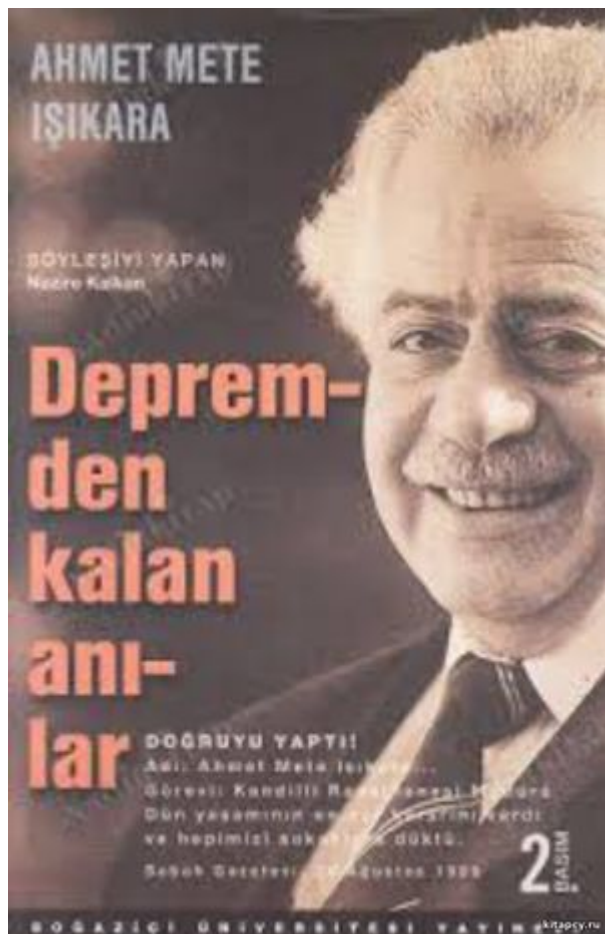

«1999-njy ýylyň 17-nji awgustyndaky 7.4 ballyk ýer yranmasy hakda şol wagtyň Kandilli müdiri merhum professor Ahmet Mete Ýşykara: «Ýer yranmasynyň episentri Göljük harby-deňiz komandowaniýesiniň oturan ýeri» diýipdi. Harby-deňiz komandowaniýesi «28-nji fewralçylaryň» esasy öýjügidir. Ýagdaý şeýle bolansoň, munuň ylahy (hudaýtarapyn) duýduryşdygy hakdaky pikirlerem orta atylypdy.

Ýogsam bolmasa, ýer yranmasyndan gorumak üçin ilkinji nobatda etmeli işimiz ýer yranmasyna garşy taýýarlykly bolmakdyr.

1999-njy ýylyň ýer yranmasynda görülen horluklar, ene-atasyz ulalan çagalar, birgiden weýrançylyk häzirem göz önümizden gidenok.

Netijede, 1999-njy ýylyň ýer yranmasyndan sapak almaly we ýer yranma boýunça sarp edilen pullar we çekilen zähmet yrýa boldy saýylmasyn, bu boýunça alnyp barylýan işleriň depginini gowşatmaly däl».

Ýokardaky setirler 2019-njy ýyldaky «Ýer yranmasy» atly ýazgyndan alyndy.

Ýene täze ýer yranmasy betbagtçylygyna uçradyk. Bolar ýaly däl.

Prezident Rejep Taýýip Erdoganýň şu sözlerinde aýdysy ýaly uly: «Diňe respublikamyzyň däl, geografiýamyzyň we dünýä taryhynyň iň uly tebigy betbagtçylygyny başdan geçirýäris».

Ýeňini çyzgap meýdana çykanlara, daş-kesegiň astyndan ildeşlerimizi çykaryşmaga kömekleşenlere Allatagala güýç-kuwwat bersin. Gurban bolanlara Alla rehmet etsin we ýakynlaryna sabyr-takat bersin. Ýaralylarymyza Alladan şypa dileýärin, sag-aman gutulsynlar.

Her tebigy betbagtçylyk şol bir wagtyň özünde sapak almaly taraplaryny-da açyp görkezýär. Jemgyýeti ähli taraplary bilen ölçerýär. Suratyny orta goýýar.

Şular ýaly ýagdaýda bulary çokalap durmagyň, dawa-jenjeliň, ýer yranmasynyň üstünden syýasat satmagyň we beýleki hereketleriň ýeri-de däl, wagty-da.

Etmeli zat – elinden gelýäniň, mümkinçiligi baryň adamkärçilik borjuny ýerine ýetirmegi, muňa amal etmeyänleriňem amal edýänlere päsgel bermezligidir. Şonsuzam bolup geçen tebigy

betbagtçylygyň çökderligini aýdyp-diýip gutarar ýaly däl.

Şonuň üçin diňe ünsümi çeken onlarça husysdan birküç sanysynyň üstünde durup geçmek bilen çäklenmekçi.

Sosial mediýada ýaýran bir ýazgyda şeýle setirler bar:

«Kireýne oturan jaýymyň tölegini gymmatladandygyna nägileligim bildirenim üçin meni öýünden çykaran öý eýesi bilen köçede bir oduň başynda ýylanyp otyrys. Olam öýsüz, menem». (Hataýly ildeşimiz).

Günäniň näçerägi öý eýesi ýaşulyňky? Ol eýýäm aýry gürrüniň temasy.

Şindi bir ýylda ediljekdigi aýdylýan zatlar käşgär ýer yranmanka edilen bolsady, ýöne edilenok-da, edilenok... 1999-njy ýylyň ýer yranmasyndan bäri edilen işleriň barsy biderek. Şunça wagtyň içinde seýsmiki taýýatkyklaryň barsy ýa-da köpüsi edilip gutarylmalydy.

Döwlet şu zatlary etmäge borçly.

Ýer yranmasynyň sebäpleri we netijeleri öňdenem mälim zatlar. Onuň önüni alyş çäreleri-de şeýle.

8-nji fewral günü Hataý şäher sowetiniň başlygy Lütfi Sawaşyň beren şu beýanaty başymyza inen heläkçiligiň näderejedigini görkezýän iniňi jümşüldediji fakt:

«Ýykylan yerleriň zordan 2-3%-ni arassalap bildik».

Ýagny, ýene näçe gezek 1999-njy ýylyň ýer yranmasyny ýa-da Pazarjyk ýer yranmasyny başdan geçirenimizde bu boýunça çekişmeleriň soňuna nokat goýmaly bolarkak? Muny-da ýaralarymyzy sarap bolandan soň ara alyp maslahatlaşmak gerek. ABŞ-nyň utanman-uýalman uçar gämisini ugratmaga het edişini ýatdan çykarmaly däl.

«Günüň suraty» yglan edilen, ýumrulan binalary çekip, ýüzüne-de «Tank ýollamagyň zerurlygy galmady» ýazgy goýlan karikatura bilen adam hukuklaryna bolan garaýyşlarynyň faşizmden başga zat dældigini görkezen «Charliye Hebdo» žurnaly arkaly hakyky ýüzüni açan Günbataryň bolşuny hakydamyza ömürlük ýazmaly.

Hem Siriýada ýer yranmadyk ýaly çemeleşen jemgyýetçiligi we metbugat serişdelerini, olara barýan haýyr-sahawat kömekleriniň önüni bentlänleri, şol sanda Türkiýede we Siriýada ýer yranmasynda heläk bolanlaryň bardygyny gizlän çemeleşmeleriňem gürrüniňi etmeli bolarys. Muňa siriýalylary alamançy ýaly görkezmäge dyrjaşan we şeýdip edilýän işlere bökdençlik döretjek bolan betpygyllaryňam içki ýüzüni goşup bileris.

Rasulullah ﷺ Efendimiz Şöyle Buyuruyor;

Hicretin beşinci yılında Medine'de zelzele oldu.

Resül-i Kibriyâ(s.a.v.) Efendimiz elini toprağa koyarak
"Ey Arz, dur zamanı değil" der. Sonra Ashabına dönerek ;

**"Rabbiniz, sizi razı olacağı duruma
döndürmek istiyor.**

**Kendisini razı edecek amel yapmanızı
beklemektedir."**
buyurur.

(Üsdü'l-Gâbe, 1:22.)

Ulema.com

Iň beteri-de:

Ysraýylyň edýän kömeklerini kabul etmegimiziň ölümden we başymyza inen bu uly betbagtçylykdan-da has ýamandygynyň, bu masgaraçylykdan indi çykmak gerekdiginiň gürrüňini etmeli.

Umuman aýdanda, özümizi düýpli gözden geçirmeli.

Şirin janyny, malyňy, puluny orta goýanlaryň kimlerdigini gördük. Bütin bu ajaýyp adamlary, ajaýyp işleri gördük we umydymyzyň ölmändigini, adamsöýümligimiziň-hamyрмаýamyzyň dimdik epilmän durandygyny gördük. Olara näçe hoşallyk bildirsem az bolar.

Az-owlagam şu nukdaýnazardan seredeliň we şu gymmatlyklary-da göreliň. Şeýle jogapsöýümliginiň düşüňjä öwrülmegini we adamlaryň ölümüne sebäp bolan sowuk-salalyklary, geleňsizlikleri derňeme ukybyňyň kemala gelmegini umyt edýärim.

Hezreti Aly (r.a) şeýle diýýär: «Şu iki adamy asla ýatdan unutmazlyk gerek: mätäç wagtyň ýanynda durany we kyn gününde ýeke goýany».

Netijede uly betbagtçylygy başdan geçirdik we bökdençlikler bolup bilerdi, emma diňe bökdençlikler boldumy, ýa-da düýpli we esasy ýetmezçlik hem-de taýýarlyk barmydy? Munyňam jedelini etmeli.

Işi sekulýar we ylmy nukdaýnazardan hemmetaraplaýyn ele almaly, bütin bu zatlara taýýarlykly bolmak bilen bir hatarda işiň esasy tarapynda ýatdan çykarmaly däl. Ýagny ylahy

tarapyny.

«Gaçyş nirä?» («Kyýamat», 10).

«Onda Allaha gaçyň...» («Zariýat», 50).

Rebbim bizi öz penasynda aman saklasyn we bizi Allaha gaçanlardan eýlesin.

Isa DERWIŞOGLY.

«İPEKYOL» gazetini, 11.02.2023 ý. Publisistika